

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO
Att.Felix Lous

Høringsuttalelse, NOU 2025:3 Ny kulturmiljølov

Dato
15.08.2025

Vår ref.
2025/5524

Deres ref.
25/1428

Saksbehandler
Helena Ingegerd Eriksson
seniorrådgiver

PB 4013 Ullevål Stadion
0806 Oslo

postmottak@arkivverket.no
48 05 56 66

Org. nr.
961181399

Arkivverket viser til høringsbrev datert 04.04.2025 vedrørende NOU 2025:3 *Ny kulturmiljølov*, og takker for muligheten til å gi innspill.

Arkivverket støtter utvalgets intensjon om å styrke kulturmiljøforvaltningen gjennom en mer helhetlig, kunnskapsbasert og bærekraftig tilnærming. Som nasjonal arkivmyndighet vil vi løfte fram forhold knyttet til dokumentasjon, arkiv og digital langtidsbevaring, som etter vår vurdering bør omtales tydeligere i det videre lovarbeidet.

Våre hovedsynspunkter

1. Dokumentasjon og arkivmateriale er en forutsetning for kunnskapsbasert forvaltning og bør løftes frem som del av kulturmiljøforvaltningen.
2. Det er behov for begrepsavklaring og harmonisering mellom kulturmiljøloven og arkivregelverket.
3. Langtidsbevaring av digital dokumentasjon krever både teknisk infrastruktur og faglig kompetanse, og bør gis en tydeligere og mer presis omtale i det videre lovarbeidet. Det kan med fordel pekes på behovet for å benytte eksisterende løsninger og fagmiljøer, som for eksempel Digitalarkivet.
4. Samarbeid om dokumentasjon i privat eie kan styrke kulturmiljøforvaltningen. Det bør legges til rette for dialog med Arkivverket for å sikre at dokumentasjon av verdi bevares.

1. Arkiv og dokumentasjon som del av kulturmiljøforvaltningen

Lovforslaget § 1 vektlegger kulturmiljøers verdi som kilde til kunnskap og grunnlag for tilhørighet, opplevelse og bruk. For å realisere dette formålet, er det avgjørende at dokumentasjon og arkivmateriale ses som en integrert del av kulturmiljøets kunnskapsgrunnlag.

Arkivverket

Arkiv og dokumentasjon gir nødvendig kontekst og historikk om kulturmiljøer og kulturminner, både gjennom offentlig dokumentasjon og privatarkiv. Dette bidrar til å understøtte forvaltning, forskning og formidling og sikrer offentlighetens og forvaltningens rett til informasjon om kulturarv.

Arkivverket mener det er viktig at kulturmiljømyndighetene i sitt arbeid ser til arkivregelverket og vurderer hvordan dokumentasjon om kulturmiljøer og kulturminner kan sikres for ettertiden. Det bør legges til rette for samarbeid om bevaringsstrategier, særlig der dokumentasjonen har verdi utover det som dekkes av hjemlene i kulturmiljøloven alene.

Erfaringer fra forvaltning av kulturminner på sokkelen, eksempelvis gjennom *Kulturminneplan for olje- og gassfelt i Norge*, illustrerer behovet for avklaringer av grenseflater mellom arkiv og kulturminne. Arkivverket bidrar gjerne i det videre arbeidet.

Samisk arkiv er en del av Arkivverket og har som oppgave å bevare og tilgjengeliggjøre arkivmateriale knyttet til samiske samfunn i hele Sápmi. Arbeidet skjer i samhandling med samiske miljøer og i samarbeid med andre bevaringsinstitusjoner, blant annet gjennom utvikling av egne bevaringsplaner. Dette gir erfaring og innsikt som kan være relevant i videre utvikling av regelverk og forvaltningspraksis knyttet til minoriteters kulturmiljøer.

2. Begrepsbruk og grenseflaten mellom kulturmiljøloven og arkivregelverket

Fordi arkivmateriale og annen dokumentasjon knyttet til kulturmiljøer utgjør en viktig del av kunnskapsgrunnlaget, er det nødvendig med klarhet i begreper og ansvarsdeling.

Endringene som foreslås i NOU 2025:3, herunder bruken av begrepet "kulturmiljø" i stedet for "kulturminne", er ikke vurdert opp mot arkivregelverket. For å unngå uklarheter og sikre godt samspill mellom Riksantikvaren og Riksarkivaren, bør grenseflater og ansvar tydeliggjøres i det videre lovarbeidet, og rollefordelingen mellom sektorene bør være lesbar ut fra regelverket.

Avklaringene bør omfatte dokumentasjon om kulturmiljø og -minner i offentlige organers arkiver som er omfattet av arkivloven og privat dokumentasjon av kulturhistorisk betydning, som i dag i ulik grad bevares.

Arkivverket

Arkiv kan dessuten være kulturminner i seg selv, jf. forskrift om utførsel og innførsel av kulturgjenstander § 2 bokstav f. Det legges til grunn at dette fortsatt vil være tilfelle etter nytt kulturmiljøregelverk, noe som også innebærer behov for samordning med arkivregelverket.

Begrepet “digitalt kulturminne” i NOUens punkt 5.3.8 bør defineres tydelig, slik at roller og ansvar mellom sektormyndigheter avklares og grenseflater tydeliggjøres. Arkivregelverket og kulturmiljøregelverket bør ses i sammenheng, slik at de understøtter hverandre der det er relevant.

3. Behov for helhetlig håndtering av digital dokumentasjon og langtidsbevaring

Langtidsbevaring av digital dokumentasjon er en grunnleggende forutsetning for at slik dokumentasjon skal kunne brukes i fremtiden. Etter Arkivverkets vurdering kan utvalgets omtale av dette styrkes, særlig med tanke på en helhetlig tilnærming til digital bevaring og tilgjengeliggjøring.

Langtidsbevaring handler om å sikre integritet, autentisitet, tilgjengelighet og bevaringsverdi av dokumentasjonen over tid. Dette forutsetter:

- Spesialisert kompetanse
- Tilstrekkelig infrastruktur
- Klare ansvarsforhold

Arkivverket vil derfor understreke at langtidsbevaring av digital dokumentasjon forutsetter samarbeid og felles innsats. Vi ser gjerne nærmere på hvordan Arkivverket og kulturmiljøforvaltningen kan løse dette.

Arkivverket vil gjerne minne om at dokumentasjon som skapes som ledd i kulturminneforvaltningens virksomhet, er å regne som offentlig arkiv og omfattes av arkivlovens bestemmelser. Det er derfor viktig at dokumentasjonen forvaltes på en måte som legger til rette for fremtidig langtidsbevaring.

Utvalgets bruk av begrepet "digitalt kulturminne" peker på nye dokumentasjonstyper som kan få betydning både for midlertidig bevaring i forvaltningen og for langtidsbevaringen. En tydeligere drøfting av dette i det videre lovarbeidet vil være viktig for å sikre at dokumentasjon med varig verdi ivaretas på en planmessig og sikker måte.

Arkivverket utvikler på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet *Digitalarkivet* som en nasjonal fellesløsning for bevaring og

Arkivverket

tilgjengeliggjøring av digitalt skapt og digitalisert arkivmateriale på tvers av forvaltningsnivå. Dette er i tråd med statlige føringer om mer helhetlig forvaltning av dokumentasjon. Det bør etableres en felles forståelse på tvers av myndighetsområdene om potensialet som ligger i å videreutvikle Digitalarkivet som nasjonal infrastruktur for sikker langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring også innen kulturmiljøforvaltningen.

4. Privatarkiv og særskilt verneverdige arkiv som virkemiddel

Arkivverket har hjemmel til å registrere privatarkiv som særskilt bevaringsverdige (jf. arkivloven § 13 tredje ledd og ny lov § 20). Dette kan være et virkemiddel for å sikre viktige arkiv og dokumentasjon som ellers kan gå tapt.

For å styrke dokumentasjonsgrunnlaget i kulturmiljøforvaltningen, mener Arkivverket det bør legges til rette for et tettere samarbeid mellom kulturmiljømyndighetene og arkivmyndighetene. Ved fredning eller annen forvaltning av kulturmiljø og kulturminner bør det:

- Kartlegges om det finnes relevant privat dokumentasjon
- Vurderes om slik dokumentasjon bør sikres for ettertiden, for eksempel gjennom registrering av arkivet som særskilt verneverdig

Et strukturert samarbeid vil kunne bidra til at verdifull dokumentasjon som ikke omfattes av offentlig arkivplikt, likevel bevares og gjøres tilgjengelig for fremtiden.

Om Arkivverket

Arkivverket er Norges øverste arkivmyndighet. Vårt samfunnsoppdrag er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning, samt å sikre, bevare og gjøre tilgjengelig et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver. Vi bidrar derfor gjerne i den videre diskusjonen fram mot et ferdig lovutkast på de områdene der vi har formell og faglig kompetanse.

Med hilsen Arkivverket

Kjetil Korslien
områdedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifter